

О.П. КВАСОВА,

к.е.н., доцент, Київський національний університет технологій та дизайну,

П.П. САМОФАЛОВ,

к.е.н., доцент, Переяслав–Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди

Емісійні операції акціонерних товариств на ринку цінних паперів України

Стаття присвячена особливостям проведення емісійних операцій акціонерними товариствами, визначені емісійні цінні папери, сформульовано основні засади проведення емісійних операцій акціонерними товариствами, які включають визначення цілі проведення емісії цінних паперів, вибір емісійних інструментів та операцій за ними, принципи розміщення цінних паперів, вибір виду розміщення цінних паперів.

Ключові слова: акціонерні товариства, ринок цінних паперів, акції, облигації, принципи розміщення, емісійні інструменти, похідні цінні папери, державні цінні папери.

О.П. КВАСОВА,

к.э.н., доцент, Киевский национальный университет технологий и дизайна,

П.П. САМОФАЛОВ,

к.э.н., доцент, Переяслав–Хмельницкий государственный педагогический университет им. Григория Сковороды

Эмиссионные операции акционерных обществ на рынке ценных бумаг Украины

Статья посвящена особенностям проведения эмиссионных операций акционерными обществами, определены эмиссионные ценные бумаги, сформулированы основные положения проведения эмиссионных операций акционерными обществами, которые включают определение цели проведения эмиссии ценных бумаг, выбор эмиссионных инструментов и операций по ним, принципы размещения ценных бумаг, выбор вида размещения ценных бумаг.

Ключевые слова: акционерные общества, рынок ценных бумаг, акции, облигации, принципы размещения, эмиссионные инструменты, производные ценные бумаги, государственные ценные бумаги.

O. KVASOVA,

PhD, economic sciences, assistant professor, KNUTD,

P. SAMOFALOV,

PhD, assistant professor state university, Pereyaslav–Khmelnytsky State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda

Emission operations of joint stock companies on the stock market of Ukraine

The article is devoted to the peculiarities of conducting emission operations joint-defined equity securities, formulated the basic principles of conduct equity operations of joint stock companies, which include the definition of the objectives of the issue of securities, the alternative of equity instruments and related transactions, principles placement of securities, choice of placement.

Keywords: joint stock companies, stock market, stocks, bonds, the principles of allocation, emission instruments, derivatives, government securities.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки України характеризується перманентним зростанням значення акціонерних товариств, що вимагає застосування різних фінансових інструментів для здійснення управління ними, забезпечення фінансової безпеки та інвестиційної привабливості, де особливе місце належить цінним паперам. Емісія акцій при створенні акціонерних товариств у процесі приватизації державних підприємств дала поштовх становленню та подальшому розвитку ринку цінних паперів в Україні, який має значний вплив на діяльність акціонерних товариств. У свою чергу, проведення масової приватизації привело до емісії значної кількості інших видів цінних паперів, що знаходяться в обігу, їх власників, а також акціонерів, які володіють акціями. Зокрема, ще в 2004 році в «Стратегії економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки)» «Шляхом Європейської інтеграції» зазначалося, що «корпоративний сектор об'єднує 17 млн. індивідуальних акціонерів, у тому числі понад 14 млн. дрібних, які з'явилися внаслідок масової приватизації. Сектор займає найвагоміше місце в українській економіці. На його частку припадає

майже 75% ВВП. Він охоплює 12,1 тис. відкритих та 22,2 тис. закритих акціонерних товариств, 261,2 тис. товариств з обмеженою відповідальністю та 4,1 тис. інших господарських товариств» [1]. Слід також зауважити, що в Україні діє Закон «Про акціонерні товариства», де визначено порядок створення, діяльності, виділу акціонерних товариств, припинення їхньої діяльності, правовий статус, а також права та обов'язки акціонерів. У цьому ж законі цілий розділ присвячений цінним паперам акціонерного товариства, де виділяються такі основні питання: акції товариства, емісія цінних паперів, ціна акцій, оплата цінних паперів, а також особливості обігу цінних паперів акціонерних товариств [2].

Незважаючи на це, і в теперішній час в Україні не створено надійних механізмів проведення емісійних операцій акціонерними товариствами, що негативно впливає на управління капіталом акціонерних товариств, корпоративними правами держави, а також проведення операцій акціонерними товариствами на ринку цінних паперів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вивченню питань управління корпоративними структурами, стану

ринку цінних паперів та діяльності суб'єктів господарювання на ньому присвячені роботи українських та зарубіжних вчених. Зокрема, Г. Азаренкова [3], ще в 2004 році аналізуючи стан фондового ринку України, вказувала на його невизначеність, яка проявляється у багатьох напрямках, серед яких виділяла коливання значень фондових індексів, складність побудови адекватних прогнозних моделей, специфічність його розвитку, що є також актуальним на сучасному етапі розвитку економіки України. Розглядаючи необхідність розвитку корпоративного підприємництва у формі акціонерного товариства, М.Я. Рупняк у проведеному дослідженні підкреслювала, що формування акціонерних товариств у процесі приватизації через розподіл статутних капіталів державних підприємств, а не шляхом об'єднання капіталів акціонерів, привело до того, що випущені в обіг акції шляхом обміну на приватизаційні майнові сертифікати не дали реального залучення необхідних грошових ресурсів [4]. Доцільно також зазначити дослідження І.П. Шульги щодо забезпечення економічної безпеки емісійної діяльності акціонерних товариств, в якому визначено основні загрози такій безпеці, та запропоновано підхід до формування комплексної системи безпеки [5].

Проте питання проведення емісійних операцій акціонерними товариствами на фондовому ринку та використання зазначених операцій в поліпшенні діяльності акціонерних товариств, вивчені недостатньо і потребують подальших розробок.

Метою статті є визначення особливостей проведення емісійних операцій акціонерними товариствами на ринку цінних паперів України і на цій основі надання пропозицій його подальшого їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про цінні папери і фондовий ринок» в Україні у цивільному обороті можуть бути такі групи цінних паперів: пайові цінні папери (акції, інвестиційні сертифікати, сертифікати ФОН, акції корпоративного інвестиційного фонду); боргові цінні папери (облігації підприємств, державні облігації України, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання України, ощадні (депозитні) сертифікати, векселі, облігації міжнародних фінансових організацій, облігації фонду гарантування вкладів фізичних осіб); іпотечні цінні папери (іпотечні облігації, іпотечні сертифікати, заставні); приватизаційні цінні папери – цінні папери, які посвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового фонду, земельного фонду; похідні цінні папери – цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом на придбання чи продаж про-

тягом строку, встановленого договором, цінних паперів, інших фінансових або товарних ресурсів; товаророзпорядчі цінні папери – цінні папери, які надають їхньому держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах [6].

Однак не всі зазначені види цінних паперів можуть ефективно застосовуватись акціонерними товариствами для свого розвитку. Найбільший результат може принести використання акцій, облігацій, похідних цінних паперів. Акції, які відносяться до основних цінних паперів корпоративного характеру, засвідчують пайову участь у статутному капіталі акціонерного товариства, підтверджують членство в акціонерному товаристві та дають право на участь в управлінні товариством, яке здійснило емісію акцій. Облігації також впливають на систему корпоративного управління, але в значно меншій мірі, і засвідчують внесення її власником грошових коштів і підтверджують зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цінного паперу з виплатою фіксованого процента. Важливого значення в сучасних умовах господарювання набуває питання емісії похідних цінних паперів (деривативів).

У Законі «Про акціонерні товариства» [2] визначено можливі види цінних паперів, які можуть емітувати акціонерні товариства. Зазначено, що акціонерне товариство, крім акцій, які посвідчують корпоративні права акціонерів щодо цього товариства, може здійснювати розміщення інших цінних паперів. Види цінних паперів та умови їх емісії акціонерним товариством подано на рис. 1.

Слід зазначити, що станом 31.12.2014 загальна кількість акціонерних товариств становила 22 852 одиниці. Однак спостерігається тенденція до їхнього зменшення, зокрема за 2011 рік їхня кількість знизилася на 1987 одиниць, за 2012 рік – на 1360 одиниць, за 2013 рік – на 778 одиниць, за 2014 рік – на 1641 одиницю (табл. 1). Така тенденція пояснюється реорганізацією акціонерних товариств в інші організаційно-правові форми, зокрема в товариства з обмеженою відповідальністю, а також складністю «підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу» тими товариствами, які були створені в процесі корпоратизації та приватизації [7]. Зазначена ситуація потребує удосконалення управління акціонерними товариствами, де особливу увагу слід приділити проведенню ними емісійних операцій на ринку цінних паперів.

Акціонерні товариства на фондовому ринку можуть проводити операції щодо емісії цінних паперів, здійснювати посередницькі операції, а також купувати цінні папери, інвестуючи свої кошти. Наше дослідження присвячене емісійним операціям акціонерних товариств, тому, враховуючи напрацювання вче-

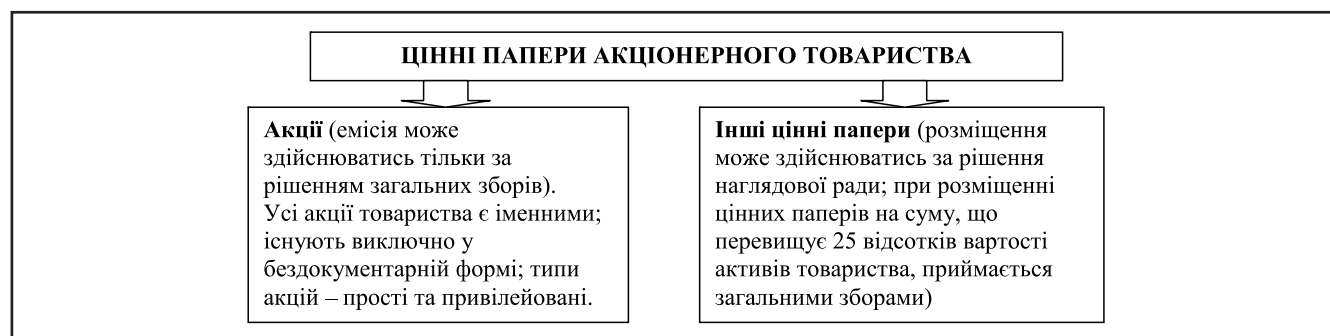

Рисунок 1. Види цінних паперів акціонерного товариства

Джерело: розроблено автором.

Таблиця 1. Кількість акціонерних товариств

	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Кількість акціонерних товариств, одиниць	28618	26631	25271	24493	22852
у % до попереднього року	—	93,1	94,9	96,9	93,3
зменшення кількості акціонерних товариств за рік, одиниць	—	—1987	—1360	—778	—1641

Джерело: розроблено автором за використання [7].

них та практиків пропонуємо основні засади проведення емісійних операцій акціонерними товариствами (рис. 2), що дасть можливість в певній мірі поліпшити здійснення таких операцій.

Акціям належить важлива роль на фондовому ринку. Згідно з правовими нормами в Україні акції випускаються тільки акціонерними товариствами. У випадку створення публічного акціонерного товариства акції пропонуються широкому колу інвесторів на умовах їх вільного подальшого обігу. Такі

акції, як правило, є предметом угод купівлі–продажу на ринку, вони можуть обертатися на біржовому та позабіржовому ринках. При створенні приватного акціонерного товариства здійснюється закрите (приватне) розміщення акцій серед обмеженого кола інвесторів. Основні причини випуску акцій акціонерним товариством наведено на рис. 3.

Зазначимо, що в 2014 році найбільшим емітентом акцій було ПАТ НАК «Нафтогаз України», яке зареєструвало ви–

<p>Визначення цілі проведення емісії цінних паперів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення нового акціонерного товариства (використовуються акції); - капіталізація створеного акціонерного товариства; - збільшення ринкової вартості акцій; - залучення позикових коштів фізичних та юридичних осіб (використовуються облігації та векселі); - підвищення іміджу акціонерного товариства на ринку. <p>Вибір емісійних інструментів та операцій за ними:</p> <ul style="list-style-type: none"> - операції з емісії пайових цінних паперів (акції, акції корпоративного інвестиційного фонду); - операції з емісії боргових цінних паперів (облігації підприємств; ощадні або депозитні сертифікати (емісію здійснюють банки), векселі); - операції з випуску похідних цінних паперів (форварди, ф'ючерси, опціони, свопи тощо). <p>Дотримання принципів розміщення цінних паперів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - принцип послідовності проведення емісії; - принцип публічності (для публічних акціонерних товариств); - принцип прозорості; - принцип рівних можливостей придбання цінних паперів. <p>Вибір виду розміщення цінних паперів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - первинна публічна пропозиція через фондову біржу (IPO); - первинне публічне розміщення, при якому відбувається перетворення товариства іншої організаційної форми на акціонерне (RPO); - вторинне розміщення (SPO); - приватне розміщення цінних паперів серед інвесторів за межами фондової біржі (PO). 	
--	--

Рисунок 2. Основні засади проведення емісійних операцій

Джерело: розроблено автором за використання [5, 8, 9].

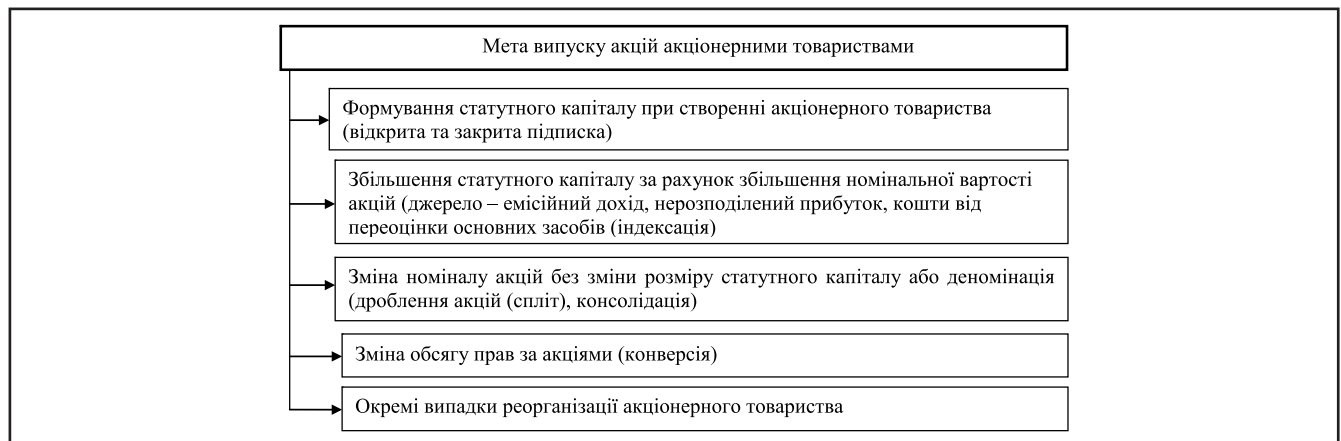

Рисунок 3. Причини випуску акцій акціонерними товариствами

Джерело: розроблено автором за використання [8; 9, с. 251–264].

Таблиця 2. Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски акцій протягом 2014 року

№ з.п.	Назва емітента	Обсяг емісії, млн. грн.	Частка у загальному обсязі емісії, %
	Зареєстровано випусків акцій на загальну суму:	144350,00	100,0
1	ПАТ НАК «Нафтогаз Україна»	104609,58	72,47
2	ПАТ «Державний ощадний банк України»	12671,74	8,78
3	ПАТ «КБ «Надра»	5500,00	3,81
4	ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»	4700,00	3,26
5	ПАТ КБ «ПриватБанк»	3316,66	2,3
	Всього за п'ятьма найбільшими емітентами:	130797,98	90,62

Джерело: розраховано авторами за даними [7].

пуски на 104,61 млрд. грн., ПАТ «Державний ощадний банк України» – 12,67 млрд. грн., ПАТ «КБ «Надра» – 5,5 млрд. грн., ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк» – 4,7 млрд. грн., ПАТ КБ «ПриватБанк» – 3,32 млрд. грн. (табл. 2). З метою збільшення обсягів емісії акцій слід враховувати специфіку формування акціонерного капіталу в кожному із акціонерних товариств.

Неабиякого значення в системі управління акціонерними товариствами набуває процес викупу акцій власної емісії. Акціонерні товариства можуть викупувати у акціонера акції, що належать йому для наступного анулювання, розповсюдження серед працівників товариства або перепродажу. Тому, як показали дослідження, є необхідним створення фонду викупу акцій, що дасть можливість здійснення гнучкого регулювання процесу їх викупу і подальшої реалізації. Треба визначити акції власної емісії обов'язкового викупу, умови їх викупу, що дасть акціонерам більшу впевненість у ліквідності акцій. В акціонерному товаристві доцільно встановити розмір фонду викупу акцій не менше 50% розміру статутного капіталу, із нього 25% зберігати на поточному рахунку, і 25% у високоліквідних активах. Кошти цього фонду при необхідності направляти на захист прав акціонерів, кредиторів та інших інвесторів у випадку реорганізації товариства (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) або ліквідації.

При розміщенні акцій нових емісій в Україні, з метою розвитку діяльності корпорацій і залучення інвесторів доцільно здійснювати нові емісії акцій і реалізовувати їх серед старих акціонерів у випадку, коли діяльність компанії є ефективною і результативною, і пропонувати новим акціонерам у випадку збиткової діяльності, що дасть можливість впливати на управління корпорацією.

Акціонерні товариства, здійснюючи емісію облігацій, залучають ресурси для своєї діяльності, формують «довгі» пасиви, провадять диверсифікацію джерел ресурсів. Крім цього,

емісія облігацій дає можливість мобілізувати грошові кошти як юридичних так і фізичних осіб, що є важливим для розвитку економіки України. Із п'яти найбільших емітентів облігацій у 2014 році два являлися банками. Перелік емітентів, що зареєстрували у 2014 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, наведено у табл. 3. Обсяг емісії облігацій цих емітентів становив 26,34% від загального обсягу випусків облігацій, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів і фондового ринку, в тому числі банки здійснили емісію на 4000,00 млн. грн., або 13,79% від загальної кількості. З метою залучення ресурсів акціонерними товариствами на ринку облігацій доцільно розробити за запровадити механізми управління емісійною діяльністю на такому ринку.

При розробленні та реалізації емісійної політики акціонерних товариств слід врахувати наступне. Законодавством України передбачено випуск цінних паперів за номінальною вартістю, тобто вони мають свій постійний номінал. Однак у світовій практиці передбачено випуск цінних паперів зі змінним номіналом, наприклад без грошового номіналу або з нульовим номіналом. При цьому вказується частка однієї акції у статутному капіталі, а номінал визначається шляхом поділу фактично сплаченого статутного капіталу на кількість акцій, і тому її номінал змінюється із зміною статутного капіталу, тобто має змінний номінал. В Україні доцільно також застосовувати подібну практику, оскільки в реальному секторі економіки часто відбуваються зміни, що впливають на розмір статутного капіталу.

Крім цього, при розробленні емісійної політики акціонерних товариств слід прийняти до уваги те, що у середньостроковій перспективі пріоритетними завданнями розвитку державних цінних паперів мають бути [10, с. 713–714]:

- «зниження адміністративного тиску на ринок ОВДП;
- зниження частки НБУ до передкризового рівня у 15–20%;

Таблиця 3. Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій протягом 2014 року

№ з.п.	Назва емітента	Обсяг випуску, млн. грн.	Частка у загальному обсязі емісій, %
	Загальна емісія – всього:	29009,22	100,00
1	ПАТ «Алфа-Банк»	3000,00	10,34
2	ПАТ «Укртелеком»	1400,00	4,83
3	Державне підприємство «Придніпровська залізниця»	1240,00	4,27
4	ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»	1000,00	3,45
5	ПАТ «Нафтогазвидобування»	1000,00	3,45
	Всього за 5-ма найбільшими емітентами:	7640,00	26,34
	з них найбільші 2 емітенти (банки)	4000,00	13,79

Джерело: розраховано автором за даними [7].

— уніфікація цінних паперів для підвищення ліквідності ринку через виведення цінних паперів, що не мали необхідного попиту серед інвесторів;

- підвищення якості залучених фінансових ресурсів;
- залучення заощаджень дрібних інвесторів».

Потребує також удосконалення фондового ринку та корпоративного управління. Зокрема, І.В. Дем'яненко та О.В. Лисенко зазначають, що «для підприємств обмеженими залишаються зовнішні ресурси, насамперед випуск акцій. Поширенню цього джерела фінансування перешкоджають інституційна незавершеність сучасного фондового ринку, а також надзвичайно низький рівень корпоративного управління, що спричиняє формування передумов для «ворожих» поглинань» [11, с. 122].

Удосконалення емісії цінних паперів та їх використання акціонерними товариства має значний вплив на здійснення державного управління ними. Важливість використання акцій, облігацій, а також векселів при здійсненні державного управління акціонерними товариствами підтверджують також напруження вчених. Зокрема, Ю.В. Петленко, Г.В. Решетова, розглядаючи питання удосконалення структури капіталу компанії, що також пов'язано з її управлінням, виокремлюють такі цінні папери як векселі, облігації, акції. Вони зазначають, що векселі застосовуються при фінансуванні виробництва і вартість такого боргового паперу безпосередньо залежить від відносин компанії із своїми контрагентами. Облігації передбачають більш складний механізм залучення фінансових ресурсів і пов'язаний з андерайтингом, «вартість якого залежить від фінансових посередників та інвесторів». Розміщення акцій є більш дорогим способом залучення ресурсів компанії, що можуть дозволити собі розвинені компанії [12, с. 108].

Здійснюючи вибір цінних паперів, емісію яких може проводити акціонерне товариство з метою фінансування своєї діяльності, слід враховувати, що кінцевою метою емісії є максимізація фінансових ресурсів компанії. При виборі цінних паперів необхідно враховувати багато факторів, основними із яких є витрати на здійснення емісії, контроль над корпоративністю, доступність, легкість розміщення. Крім цього, необхідно здійснити аналіз співвідношення ризику та вартості різних джерел фінансування після оподаткування.

При розробленні стратегій емісії цінних паперів акціонерними товариствами слід врахувати вплив стану корпоративного управління, а також наявність державної частки у статутному капіталі. При цьому, на нашу думку, доцільно було б в акціонерних товариствах створити фонд управління корпоративними правами, в тому числі державними корпоративними правами, куди направляти частину коштів від приватизації, частину доходів від корпоративних прав, а також частину доходу від здійснення емісії цінних паперів. До цього фонду також можуть передаватись в управління пакети акцій, у тому числі і державні пакети акцій. Кошти фонду управління корпоративними правами можуть направлятись на викуп акцій підприємств, а також подальшу їх реалізацію зацікавленим юридичним і фізичним особам. Слід враховувати також розробки науковців щодо управління контрольним пакетом акцій.

Висновки

Цінні папери, з одного боку, є суб'єктом управління економікою і фінансами, а з іншого — потужним фінансовим інструмен-

том акціонерних товариств. Акціонерне товариство, крім акцій, які посвідчують корпоративні права акціонерів щодо цього товариства, може здійснювати розміщення інших цінних паперів. Акціонерні товариства на фондовому ринку можуть проводити операції щодо емісії цінних паперів, здійснювати посередницькі операції, а також купувати цінні папери, інвестуючи свої кошти.

Найбільший ефект може принести використання акцій, облігацій, векселів. Важливого значення набуває питання емісії похідних цінних паперів (деривативів). З метою збільшення обсягів емісії акцій слід враховувати специфіку формування акціонерного капіталу в кожному із акціонерних товариств. Акціонерні товариства, здійснюючи емісію облігацій, залучають ресурси для своєї діяльності, формують «довгі» пасиви, провадять диверсифікацію джерел ресурсів.

Основні засади здійснення емісійних операцій можуть включати цілі їх проведення, де основними є створення акціонерного товариства, а також його подальша капіталізація; вибір емісійних інструментів, а саме: акцій, облігацій та похідні цінні папери, а також операцій за ними; дотримання наступних принципів розміщення цінних паперів: послідовності, публічності, прозорості, рівних можливостей; вибір виду розміщення цінних паперів: первинна публічна пропозиція через фондову біржу (IPO), первинне публічне розміщення, при якому відбувається перетворення товариства іншої організаційної форми на акціонерне (PPO), вторинне розміщення (SPO), приватне розміщення цінних паперів серед інвесторів за межами фондової біржі (PO).

Подальші дослідження у цьому напрямку доцільно було б сконцентрувати на вивченні зарубіжного досвіду проведення емісії цінних паперів акціонерними товариствами, що може дати поштовх до застосування цього досвіду в Україні.

Список використаних джерел

1. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / Авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. — К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. — С. 242.
2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 №514–VI. — [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: // www.liga.kiev.ua
3. Азаренкова Г. Стан фондового ринку України / Г. Азаренкова // Економіка України. — 2004. — №1. — С. 27–32.
4. Рупняк М.Я. Фінанси акціонерних товариств / М.Я. Рупняк // Фінанси України. — 2004. — №5. — С. 105–110.
5. Шульга І.П. Економічна безпека емісійної діяльності акціонерних товариств: монографія / І.П. Шульга. — Черкаси: Вид-во ТОВ «Маклаут», 2010. — 425 с.
6. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 №3480–IV. — [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: // www.liga.kiev.ua
7. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2014 рік [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ssm.gov.ua>
8. Управління фінансами акціонерних товариств: навчальний посібник / С.В. Леонов, Н.Г. Пігуль, І.М. Боярко та ін. — Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. — 305 с. — ISBN 978–966–8958–93–9.
9. Цінні папери: підручник / [Базилевич В.Д., Шелудько В.М., Ковтун Н.В. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича. — К.: Знання, 2011. — 1094 с. (Серія «Класичний університетський підручник»).

10. Інноваційні механізми стратегії фінансового управління [монографія] / редкол.: Т.І. Єфименко (голова) та ін. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. – 1302 с.

11. Дем'яненко І.В. Особливості дивідендної політики підприємств на ринках капіталів, що розвиваються / І.В. Дем'яненко, О.В. Лисенко // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. – К.: НДЕІ, 2015. – Вип. 6 (169). – С. 121–126.

12. Петленко Ю.В. Удосконалення структури капіталу компанії як умова підвищення її капіталізації / Ю.В. Петленко, Г.В. Решетова // Фінанси України. – 2012. – №3. – С. 102–109.

УДК 336.368

Л.В. ШІРИНЯН,
д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, факультет обліку, фінансів та підприємницької діяльності,
Національний університет харчових технологій

Актуальні проблеми фінансового регулювання страхового ринку України в сучасних умовах

У роботі визначено інструменти фінансового регулювання страхового ринку. Систематизовано і поставлено у відповідність інститути, що здійснюють фінансове регулювання страхового ринку за допомогою наведених інструментів. Виконано оцінку сучасного стану державного регулювання страхового ринку, наведено переваги і недоліки такого регулювання. Розкрито актуальні проблеми фінансового регулювання страхового ринку України.

Ключові слова: страховий ринок, інструменти фінансового регулювання, суб'єкти регулювання, переваги і недоліки, актуальні проблеми фінансового регулювання.

Л.В. ШИРИНЯН,
д.э.н., профессор, заведующий кафедрой финансов, факультет учета, финансов и предпринимательской деятельности,
Национальный университет пищевых технологий,

Актуальные проблемы финансового регулирования страхового рынка Украины в современных условиях

В работе определены инструменты финансового регулирования страхового рынка. Систематизированы и поставлены в соответствие институты, осуществляющие финансовое регулирование страхового рынка с помощью названных инструментов. Выполнена оценка современного состояния государственного регулирования страхового рынка, приведены преимущества и недостатки такого регулирования. Раскрыты актуальные проблемы финансового регулирования страхового рынка Украины.

Ключевые слова: страховой рынок, инструменты финансового регулирования, субъекты регулирования, преимущества и недостатки, актуальные проблемы финансового регулирования.

L. SHIRINYAN,
Ph D habil., doctor of economic sciences, professor and Head of Department of Finance, Faculty of Accounting,
Finance and Business Activities, National University of Food Technologies

Topical problems of the financial regulation of the insurance market of Ukraine in modern conditions

The paper identifies the tools of the financial regulation of the insurance market. It is systematized the institutions that carry out the financial regulation of the insurance market due to mentioned tools. The assessment of the current state of the state regulation of the insurance market is executed. The advantages and disadvantages of such a regulation are resulted. The topical issues of the financial regulation of the insurance market of Ukraine are exposed.

Keywords: insurance market, the tools of financial regulation, the regulation agent, advantages and disadvantages, topical problems of the financial regulation.

Постановка проблеми. Потреба у фінансовому регулюванні страхового ринку зумовлена необхідністю забезпечення надійності страхування і високим ступенем відповідальності учасників страхового ринку за соціально-економічні наслідки діяльності. Саме тому виокремлення важливих нерозв'язаних проблем фінансового регулювання страхового ринку України стає актуальним завданням не лише для науковців, а й для практиків страхової справи, представників державних органів регулювання і самоврядних інституцій.

З позиції сучасної фінансової науки фінансове регулювання страхового ринку розглядається як цілеспрямоване і послідовне застосування суб'єктом регулювання обов'язкових для виконання учасниками страхового ринку норм і правил, способів, форм і методів дії на економічні процеси, що мають

місце на страховому ринку, на діяльність учасників страхового ринку та їх взаємовідносини за допомогою інструментів фінансового регулювання з метою фінансового забезпечення страхового захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб, перерозподілу фінансових ресурсів серед учасників страхового ринку [1]. Таке визначення містить поняття «інструменти фінансового регулювання», фактичне застосування яких приводить до перерозподілу грошових коштів і фінансових ресурсів між учасниками страхового ринку. Отже, виникає потреба, по-перше, дати перелік таких інструментів, по-друге, визначити ступінь ефективності застосування відповідного інструменту, по-третє, виявити актуальні проблеми фінансового регулювання, що пов'язані з інструментами фінансового регулювання страхового ринку.